

8.9.2020

EDUSKUNTA
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

E 83/2020 VP VALTIONEUVOSTON SELVITYS: KOMISSION TIEDONANTO PELLOLTA PÖYTÄÄN-STRATEGIASTA (FARM TO FORK)

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto.

Kannatamme strategian tavoitteita, joilla pyritään parantamaan EU:n ruokajärjestelmän kestävyyttä reilulla, terveyttä edistävällä ja ympäristöystävällisellä tavalla.

Pidämme tärkeänä Suomen kannassaan korostamaa näkemystä siitä, että strategian toimenpanossa kiinnitetään huomiota jäsenvaltioiden lähtötilanteisiin ja olosuhteisiin. Pidämme tärkeänä myös sitä, että kaikki päätetyt toimenpiteet perustuvat faktoihin ja tieteelliseen arvioon.

Strategian toimenpiteiden tulee olla kuitenkin sellaisia, että ne turvaavat kannattavan ruoantuotannon koko EU:n alueella ja että tuotantomäärä säilyy riittävänä huoltovarmuuden turvaamiseksi.

Kemiallisten torjunta-aineiden käytön vähentäminen

Strategiassa ehdotetaan nykyisten lisäksi uusia toimia, joilla vähennetään kemiallisten torjunta-aineiden kokonaiskäyttöä ja riskiä 50 % sekä vaarallisempien torjunta-aineiden käyttöä 50 % vuoteen 2030 mennessä.

Tällä olisi vakava vaikutus ruoantuotannon tulevaisuuteen niin Suomessa kuin koko EU:n alueella. Vaikutus kohdistuisi sekä sadon määrään, laatuun että tuotannon kannattavuuteen. On myös epäselvää, mihin nämä ehdotetut prosenttivähennykset perustuvat. Vähentämisen on perustuttava arvioituihin, todellisiin riskeihin. On myös epäselvää, miten strategiassa ehdotettu riski tai torjunta-aineen vaarallisuus määritellään. Vähennysmäärissä tulisi huomioida myös eri maiden nykyiset käyttömäärät. Esimerkiksi Suomessa kasvinsuojeluaineiden käyttö on Euroopan matalimpia.

Kokonaiskäytön vähentäminen ei myöskään automaattisesti tarkoita ympäristön tilan paranemista. Tehokas kasvintuotanto on ympäristön kannalta hyvä asia, kun sitä mitataan

ympäristökuormalla tuotettua elintarvikeyksikköä kohti. Tämä koskee niin ravinnevalumiin riskiä, hiilijalanjälkeä kuin myös elintarviketuotantoon tarvittavaa maapinta-alaa. Korkea sato on myös viljelyn talouden ja yhteiskunnan resurssien kannalta paras. Tehokas kasvin tuotanto tarvitsee tarpeenmukaista, mutta tehokasta kasvinsuojelua. Sen vuoksi eri kemikaalien käytettävyyttä pohdittaessa on pidettävä mielessä myös niiden hyödyt.

Nykytilanne Suomessa

Kasvinsuojeluaineiden hyväksyminen ja käyttö on jo nykyisellään erittäin tarkkaan säädeltyä. EU hyväksyy kaikki käytössä olevat tehoaineet ja sen lisäksi Tukes hyväksyy kaikki käytössä olevat valmisteet. Edellytyksenä valmisteen hyväksymiselle on, että valmisteen käyttö on riskinarvioinnin perusteella turvallista terveydelle ja ympäristölle. Lisäksi kasvinsuojeluainejäämille on asetettu elintarvikkeissa ja rehuissa sallitut enimmäismäärät. Enimmäismäärä asetetaan sellaiselle tasolle, joka on turvallinen kuluttajalle. Lisäksi torjunta-aineiden kestävä käytön puitteiden pohjalta on laadittu kansallinen kasvinsuojeluaineiden kestävä käytön toimintaohjelma (NAP) käytön aiheuttamien riskien vähentämiseksi.

EU hyväksyy käytettävät tehoaineet. Hyväksyntä tehdään yleensä 10 vuodeksi, jonka jälkeen aineen hyväksyntää haetaan uudelleen. Koska EU:n hyväksymiskriteerit ovat tiukentuneet merkittävästi viime vuosina, läheskään kaikkia nyt käytössä olevia aineita ei hyväksytä uudelleen.

Muutama vuosi sitten Euroopan kasvinsuojeluteollisuusjärjestö ECPA teetti Suomen osalta selvityksen, jossa arvioitiin tehoaineiden poistumisen vaikutuksia kasvintuotannolle. Sen mukaan, jos uhka kaikkien poistumisen riskiryhmässä olevien tehoaineiden osalta toteutuisi, satomenetykset Suomen kasvintuotannossa olisivat yli 40 %. Lisäksi tuotantokustannukset nousisivat merkittävästi. Näitä riskiryhmässä olevia aineita oli Suomessa käytössä 36 kappaletta. Niistä 13 osalta EU on jo tehnyt kielteisen päätöksen ja kolmen osalta myönteisen päätöksen uudelleen hyväksymisestä. Loput odottavat vielä käsittelyä.

Myös valmisteiden rekisteröinnissä on maakohtaisia eroja EU:n sisällä. Täällä pohjoisessa tilanne on taloudellisen kasvintuotannon kannalta haastavampi paikallisten erikoisvaatimusten ja pienen markkinan takia.

Tämä on jo johtanut ongelmiin, sillä viljelijöillä ei ole kasvinsuojelun työkaluja kaikkiin tilanteisiin ja kaikille kasveille. Työkalut myös vähenevät koko ajan. Ongelmia on sekä tuholaisten, tautien että rikkakasvien torjunnassa. Sadon määrän ja laadun sekä tuotannon kannattavuuden lisäksi tällä on vaikutusta myös viljelijän päätökseen siitä, mitä kasveja hän jatkossa viljelee. Tällaisia seurauksia viljelyalan pienenemisenä on jo nähtävissä mm. öljykasvien ja joidenkin puutarhakasvien osalta.

Mahdolliset ratkaisut

Strategiassa tarjotaan ratkaisuksi vaihtoehtoisia korvaavia torjuntamenetelmiä ja -tekniikoita kuten esimerkiksi mekaanista torjuntaa. Näiden osalta on kuitenkin ensin huolehdittava, että korvaavia keinoja olisi ensin saatavilla ja että ne toimisivat. Lisäksi korvaavien keinojen käytön kustannukset ovat kemiallista torjuntaa korkeampia ja näin laskevat tuotannon kannattavuutta.

Ratkaisuksi on tarjottu myös uusien tehoaineiden kehittämistä. Se on kuitenkin hidasta ja riskialtista. Uuden aineen kehitystyö kestää vähintään kymmenen vuotta. Lisäksi uuden aineen kehitystyön alussa ei voida tietää, millaiset lainsäädännölliset vaatimukset ja poliittiset virtauukset kymmenen vuoden kuluttua vallitsevat. On myös epävarmaa, saataanko valmiste hyväksyttyä käyttöön Suomessa, vaikka tehoaine saataisiinkin EU:ssa hyväksyttyä.

Ratkaisuksi on tarjottu myös biologisia aineita. Niiden osalta haasteena on, että ne eivät vastaa teholtaan nykyisiä kemiallisia valmisteita tai tarvitsevat jonkin kemiallisen aineen tuekseen. Myös biologisilla aineilla on omat haasteensa hyväksymisvaatimusten kanssa. Usein ne liittyvät käyttäjän tai kuluttajan turvallisuuteen.

Luonnonmukaisen tuotannon lisääminen

Strategiassa ehdotetaan myös, että vähintään 25 % EU:n maatalousmaasta viljellään luonnonmukaisesti vuoteen 2030 mennessä. Luonnonmukaisen tuotannon tulee perustua markkina-lähtöisyyteen ja todelliseen luomutuotteiden kysyntään. Emme kannata näkemystä, että luonnonmukaista tuotantoa lisätään poliittisin päätöksin. Se ei takaa tuotteiden kysynnän kasvua kuluttajien keskuudessa eikä tuotannon kannattavuutta viljelijöille.

Valmistelussa on otettava huomioon myös se, että luonnonmukainen tuotanto vaatii moninkertaisen viljelyalan samansuuruisen elintarvikemäärän tuottamiseksi. Tällä on vaikutusta, kun arvioidaan toimenpiteitä huoltovarmuuden ja ruokaturvan näkökulmasta.

Lopuksi

On huolehdittava siitä, että kasvinsuojeluainevalikoima pysyy riittävän laajana, jotta se mahdollistaa taloudellisesti kannattavan kasvintuotannon Suomessa. Tällä on merkitystä niin kotimaisen elintarviketuotannon, huoltovarmuuden kuin maatalouden kannattavuudenkin näkökulmasta.

KASVINSUOJELUTEOLLISUUS RY